

Cricket, gewoon doen! (5)

Misschien was je afgelopen voorjaar van plan om cricket eens uit te gaan proberen. Het coronavirus heeft die plannen in dat geval flink in de war geschopt. Het spel loopt echter niet weg, biedt allerlei leerkansen en is in aangepaste vorm goed aan te bieden. Een mooie kans om alsnog kennis te maken met de tweede grootste sport ter wereld!

TEKST ALEXANDER NAGELHOUT

In het vorige artikel kwamen er activiteiten naar voren waarmee je in de buitenperiode aan de slag kunt gaan met cricket. In dit vijfde en laatste deel van deze serie praktijkartikelen volgt er nog één speelvorm: Five a side Cricket.

Five a side Cricket

Deze vorm komt het dichtst in de buurt van het officiële sportspel en is geschikt voor leerlingen die inmiddels in ruime mate bekend zijn met de spelprincipes vanuit de eerder beschreven speelvormen. Leerlingen zullen met name vaardiger moeten zijn geworden binnen spelonderdelen als batting en fielding.

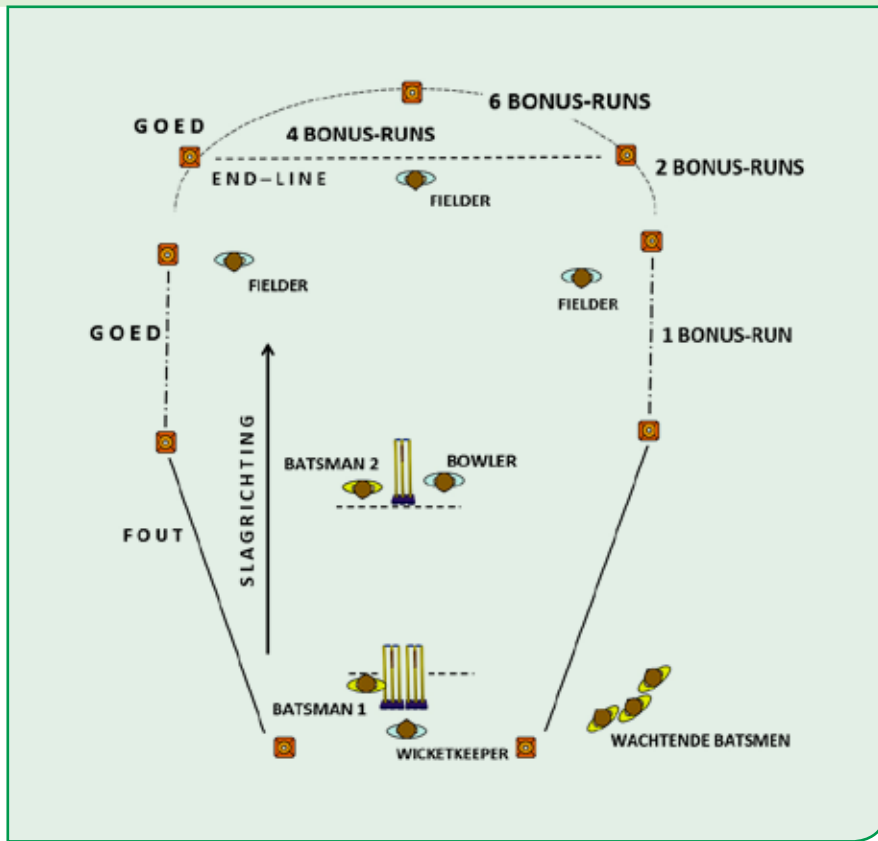
Spelen: één ploeg van vijf spelers vormt de slagpartij en één ploeg van vijf spelers vormt de veldpartij.
Spel batsman: probeert de bal in het spel te brengen na de aangooi van de bowler en zoveel mogelijk runs te scoren (vaak samen met de andere batsman).
Spel fielders: de bowler probeert het wicket te raken vanuit de aangooi en zo de batsman uit te maken. Wordt de bal vanuit de aangooi geslagen dan proberen fielders de bal zo snel mogelijk te verwerken en alsnog de lopende batsmen uit te maken.

▼
Bowler

Regels:

- De aangooi is een uitstapworp waarbij maximaal één pas mag worden gezet en de arm gestrekt is.
- Een bowler gooit één 'over' van zes goede aanwerpen. Een goede aanworp is een bal die recht genoeg op het wicket wordt gegooid (niet wijd) en onder heuphoogte en in het bereik van de batsman aankomt.
- Na maximaal één volledig over van een bowler verschijnt er een nieuwe batsman.
- Wisselen van de bowler kan op elk gewenst moment.
- Een bowler weet het wicket te raken vanuit zijn aangooi: de batsman aan slag is 'bowled out' en is daarmee uit.
- De bal moet in 'goed gebied' worden geslagen (zie tekening 1). Bij een slag in foutgebied volgt er een nieuwe aangooi en is de batsman één van zijn maximaal zes kansen kwijt.
- Als de batsmen na een geslagen bal samen oversteken scoren ze één run voor elke oversteek die gemaakt kan worden. Batsmen zijn niet verplicht om over te steken.
- De batsman kan extra runs scoren vanuit zijn slag, net zoals bij Paren Cricket het geval is. In tekening 1 zijn de opties na een geslagen bal nog eens te zien.
- Het wicket wordt geschonden door de wicket-keeper terwijl één van de lopers nog niet terug is in veilig gebied: de batsmen zijn 'run out' en de batsman scoort geen punten. Schenden van het wicket is het aantikken van het wicket met de bal.
- Bij een vangbal is de batsman uit ('caught out'). De fielders scoren een punt bij elke vangbal.
- Gaat een batsman uit, op welke manier dan ook, verschijnt er een nieuwe batsman aan slag. De partner van de batsman die ook actief is neemt de plek over. Vanuit de wachtplek verschijnt een nieuwe batsman zodat er weer twee batsmen staan en het partnership compleet is.
- Als alle batsmen zijn uitgemaakt, worden zij de nieuwe veldpartij en komen de velders aan slag.

Tekening 1: situatieschets cricketveld Five a Side. Veld- en slagposities zijn te zien, evenals de opties tot het scoren van extra runs bij een geslagen bal.

▼ Analyse

In de spelvormen die in de eerdere artikelen voorbij zijn gekomen, is er kennisgemaakt met de mogelijkheden rondom inblijven en uitmaken. Met name bij Paren Cricket werd het aantal speelmogelijkheden vergroot en werden er opties gegeven om nieuwe uitdagingen te bieden. Nieuw bij Five a Side Cricket is dat er gelijke ploegen zijn in aantal spelers, net als in de officiële vorm. Bij five a side speel je (uiteraard) met vijf tegen vijf. Vijf is meteen het minimum aantal waarmee je kunt spelen, omdat je naast

▼ Runs scoren

een bowler en wicketkeeper dan in elk geval drie spelers in het 'outfield' hebt. Het veld moet vanzelfsprekend te verdedigen zijn. Het aantal spelers en het niveau van de spelers zowel aan slag als in het veld hangen sterk samen met de veldafmetingen. Het is zoeken naar een situatie waarin er een zekere balans ontstaat tussen aanvallende macht (slagploeg) en verdedigende macht (veldploeg).

Anders dan bij Paren Cricket heb je nu als speler aan slag één 'over' waarin je punten kunt scoren. Een batsman zal daardoor geneigd zijn meer risico te nemen in het batten en in het maken van runs. Maar hoeveel risico neem je? Je wilt niet run out gaan na een geslagen bal en al helemaal niet dat het wicket wordt omgegooid bij de eerste aangooi; de extra druk zorgt daarmee voor meer spanning en beleving bij zowel batsmen als fielders.

Spelaanpassing

Net als bij Paren Cricket moet je in de basisvariant van Five a Side Cricket de bal als fielder zo snel mogelijk bij de wicketkeeper zien te krijgen, zodat hij kan proberen een looper uit te krijgen of in elk geval het spel te stoppen voor een nieuwe aangooi. Je kunt de fielder een extra optie geven om een 'run out' te forceren. De fielder in het outfield mag de keuze maken om zelf de bal tegen het wicket te gooien. Een extra wicket plaatsen bij de aangooiplek is zeer aan te bevelen. Het is dan nodig een lijn af te spreken van waar deze optie is toegestaan. Wordt een van beide wickets geraakt vanuit zo'n worp terwijl de batsmen nog niet in veilig gebied zijn, dan scoren ze een nul en is de batsman aan slag uit.

Om het cricketechter te maken kun je het aangooien aanpassen. In een 'over' kun je bijvoorbeeld starten met drie uitstapworpen zoals in de basisvariant, waarna je de laatste drie aangooien strekworpen laat zijn vanuit een aanloop.

Om de beleving te vergroten kun je met bails spelen. Een compleet wicket bestaat uit drie paaltjes (stumps) waar de bails op rusten. Als het wicket wordt omgegooid en de bails vliegen eraf geeft dat visueel en qua geluid een aardig effect. Bijkomend voordeel is dat er geen twijfel is over wel of niet raken van het wicket. Bij het raken van het wicket vallen de bails er altijd vanaf. Nog een bijkomstigheid is dat de wicketkeeper een extra handeling moet verrichten voordat er een nieuwe aangooi komt. Het wicket moet compleet zijn, wat het officiëler maakt.

Als laatste aandacht voor het aantal te spelen innings. Als beide partijen aan slag zijn geweest kun je variëren zo je wilt. Wanneer er sprake is van een zekere machtsbalans kun je nog een inning spelen in dezelfde formatie. Is die balans totaal zoek dan is het raadzaam te sleutelen aan de teamsamenstelling. Speel je klassikaal op een aantal situaties naast elkaar dan kun je ook kiezen voor een toernooivorm waarin je afhankelijk van beschikbare tijd je keuze maakt voor het aantal te spelen innings waarna je tegen een andere ploeg speelt.

Ondersteunend aan het spelen

Met ondersteunend wordt bedoeld dat vaardigheden eigen kunnen worden gemaakt die in het spel terugkomen. Batting, bowling en fielding worden bij de vereniging in allerlei drills geoefend, maar kunnen spelenderwijs ook een plek krijgen in je lessen.

Bowl Out

Bowlen is een belangrijk spelonderdeel binnen cricket. Als bowler wil je weerstand kunnen bieden aan de beste slagmensen en het liefst het wicket raken. In Bowl Out oefen je het bowlen op een speelse manier. Het is in feite een mikactiviteit.

Je speelt in teams tegen elkaar. Een team bestaat uit twee of meer bowlers. Spreek een aantal worpen per persoon af. Als team scoor je punten waarbij elke succesvolle worp een punt betekent. Succesvol is een worp wanneer het wicket wordt geraakt en de bails van de stumps vallen.

De wijze van bowlen en ook de afstand tot het wicket pas je aan de ervaring en het niveau van de spelers aan. Maak een keuze uit een onderhandse of bovenhandse aanworp waarbij je uitstapt of kies voor een strekwoorp vanuit

▲ *Bowl Out*

een aanloop. Naast de bowlers heb je een wicketkeeper nodig die de ballen tegenhoudt en terugwerpt. Het wicketkeeping kan op deze manier direct geoefend worden.

Tot slot

Deze serie artikelen over cricket hopen een inkijk te hebben gegeven in de mogelijkheden van het vaak onbekende en/of (te) moeilijk geachte sportspel. Het cricketspel zit vol met interessante spelelementen en biedt veel leerkansen in het onderwijs. Met de versimpelde en aangepaste vormen kan cricket een mooie toevoeging zijn op je LO-programma. Niet in plaats van het (in onderwijs) veel bekendere softbal, maar als volwaardig sportspel met veel mogelijkheden. Er is iets voor te zeggen om het in de methodische lijn binnen inblijven en uitmaken vooraf te laten gaan op softbal, voornamelijk omdat het spelprincipe simpel is, er snel en met weinig materiaal gespeeld kan worden en leerlingen niet eerst hoeven te wennen aan de hantering van een softbalhandschoen. Bij cricket heb je die handschoen niet nodig.

Ben je van plan om cricket uit te gaan proberen en heb je daar hulp bij nodig? Schroom vooral niet om contact op te nemen als je er niet helemaal uitkomt hoe het aan te pakken.

Dank aan collega's Wytse Walinga en Berry van Iersel als kritische lezers en meedenkers.

Trefwoorden

cricketvormen, schoolcricket, five a side cricket

Foto's

Anita Riemersma

Alexander Nagelhout is opleidingsdocent aan de Calo in Zwolle

Correspondentie

a.nagelhout@windesheim.nl

Bronnen

Koekoek, J.H., Dokman, I. & Walinga, W. (2014). *Sportspelen. Betekenisvol leren in de onderbouw van het voortgezet onderwijs*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

England and Wales Cricket Board (1997). *Cricket Spelenderwijs*. Londen, England.